

N. Erdős
1428 Franklin St
Mind. jogi társadalom története
osztályharcok története.
Világ proletárjai egyesüljétek!

NÉPAKARAT

SZOCIALISTA MUNKÁSLAP

Az iparilag fejlettebb ország a ke-
vésebb fejlettnék saját jövője képét
mutatja. (Marx)

No. 75. szám. Vol. VI. évfolyam.

New York, 1908 szeptember 18.

Egyes szám ára 2 cent. Helyben 1 cent.

Október első hétfőjén minden szocialista a NÉPAKARAT javára dolgozik!

SZEGRE AKASZTOTT ELVEK.

Az elnökválasztás szövegében bőséges alkalmunk nyílik, hogy szembeállíthassuk azokat az elveket, melyeknek alapján az egyes politikai pártok a választók elé állnak és a szavazókat meghódítani igyekeznek. A jelöltnek nemcsak ismertetni kell pártjuk elvi nyilatkozatát, hanem védni is kell a támadások ellen.

Ebben a küzdelemben Bryan, a demokraták jelöltje kétségkívül nagy előnyben van republikánus ellenfelével szemben. Remek vitázó, kiváló szónok, ki egyaránt érdeklődést tud kelteni híveiben és ellenfeleiben. Mindenki elismeri, hogy érdekes, amit mond, azonban mi érdekesebbnek látjuk azt, amit elhallgat, amiről egykor nagyon is sokat beszélt.

Bryan karrierje eléggé ismeretes. A chicagói konvenció, ahol először jelölték, az első napokban ugyszólván teljesen ismeretlen volt. Senki sem gondolt jelöltetésre és senki sem hitte volna lehetségesnek, csak ő maga. A választásról folyt a vita s a "free silver" híveinek, kik többségben voltak, nem volt egy kiváló szónok sem, ki az ezüst biztosíték ellenfeleivel szembeállíthatott volna. Bryannak sikerült a szövegre jutni s hatalmas szónoki tehetségevel magával ragadta a konvenciót. Egy frázisa: "Ne nyomjátok ezt a tövis koronát az emberek fejére; ne feszítsétek az emberiséget az aranykeresztre!" — megszerezte neki az elnökelöltséget. A választási küzdelem az ezüst-kérdés jegyében folyt le s az ezüst-kérdés tette őt híressé. Csak egy évvel tel el azóta s ma már az ezüst-kérdésről nem beszél senki, legkevésbé maga Bryan. A kérdés, melynek megoldása nélkül Bryan szerint az ország elpusztult volna, egyszerűen feledésbe ment. A nagy "elvet", mely őt híressé tette, Bryan egyszerűen szegre akasztotta. S ebben nincsen semmi különös. Az arany valuta alapján a dollár teljes értéke van s a munkás kevesebb dollárt keres. Az ezüst valuta alapján a dollárnak kevesebb értéke lett volna és a munkás több dollárt kereshetett volna. Az egyszerűnek megdöntenetetlen igazsága szerint ez a változás semmit sem változtatott volna a munkás helyzetén s így nem oldotta volna meg a nagy társadalmi problémákat. Be kellett ezt látni Bryannak is és egyszerűen kibékült az aranyvalutával. "A mór megtette kötelességét, a mór mehet." Az ezüst valuta népszerű kérdése híressé tette őt, nincs reá többé szükség s a munkásosztálynak van legkevésbé oka, hogy sajnálkozzék annak az elvnek a szegreakasztásán, mely legfeljebb csak arra alkalmas, hogy figyelmét elterelje a munkásosztályt érdekítő kérdésekről.

Körülbelül így van Bryan a vámkérdéssel is. Az előző elnökválasztásokban a leghatározottabb állást foglalt el a szabadkereskedelem mellett. Szabadkereskedelem nélkül — hirdette — az amerikai nép teljesen a nagytőke zsákmányává válik. Csodálatos ékesszólással támadta a védővámokra, mint a tőke védőbástyáira, melyeknek megdöntése nélkül menthetetlenül veszne le a demokrácia s a tőke fog uralkodni a nép felett. Ez tényleg bekövetkezett. A tőke föltétlen uralomra jutott, a demokráciának nyoma is tűnőfélben vannak. Ha a szabadkereskedelem változtatna ezen a helyzeten, most volna a legfőbb ideje a védővámok ledöntésének. Csakhogy Bryan többé nem oly föltétlen ellensége a védővámoknak. Ma már beérné némi módosítással, mely ellen még a legmegátalkodottabb védővámistának sem volna semmi kifogása. A szabadkereskedelem kérdése az ezüst-kérdés mellé került, szegre akasztódott.

Honnan-e változás? Bryannak be kellett látni, hogy egy országban a kapitalizmus uralomra jutásához nem szükségképpen kellett a védővám s így a védővámok ledöntéséből nem következik szükségképpen a nagytőke uralmának megdöntése. És a munkásosztály a kérdés elejtésével sem veszíthet semmit. Ez a kérdés is a kapitalista osztály érdekeit érinti csak, a munkásnak ugyan mindegy, hogy a védővám sáncai közt, vagy a szabadkereskedelem "áldásos" szárnyai alatt zsákmányolják-e ki munkáerejét. Mint az ezüst-kérdés, a vámkérdés is csak hamis csapón vezette azokat, kik a négy nyomozható hezvetéből a kivézető utat keresték. A vámkérdés ma már annyira összezsugorodott, hogy a munkásosztály nagy többsége csak szalmazsáknak látja, melybe a haldokló közp-

osztály kapaszkodik. Bryan szegreakasztott elvei közé tartozik a közlekedési eszközök államosítása is, melyet egykor multhatatlannul szükséges reformnak tartott. Most már beéri a vasutaknak némi állami felügyeletével is. Ezt a reformot teljesen átengedte a Socialist Party-nak, mely még megmenethetőnek véli a vasutak államosításával a nép egy részét a kapitalista kizsákmányolástól. Bryan vérbéli reformista s nem habozik olyan reformokat szegre akasztani, melyek egyáltalán nem reformálnak. S mikor így akasztja szegre azokat az eszméket, melyeket egykor egyedül üdvözítőnek talált, öntudatlanul is a reformok csődjét demonstrálja. Ha azokról a reformokról volt kénytelen lemondani, melyek látszólag jelentékeny változást idéztek volna elő, kénytelen lesz lemondani azokról is, melyek még látszólag is jelentéktelen változások eredményeznek s nem marad más hátra, mint végképen szakítani múltjával s vagy a kapitalizmus mellett, vagy a kapitalizmus ellen foglalni állást.

Bryannak még csak egy programja van, melyet nem akasztott idáig szegre, a decentralizáció. Mivel azonban a fejlődés a központosság felé halad, Bryan győzelme nem jelentene egyebet, mint a fejlődésnek ideiglenes megakasztását.

A gazdasági érdekeket képviselő politikai küzdelmekben két párt van csak, mely szilárdan megáll az elvek alapján. Egyik sem változik, sőt idők folyamán egyre erősebb, egyre határozottabb lesz. Az egyik, mely a nagytőkét, a másik, mely a szocializmus képviselőit megemlíti. A kérdés, mely a két között áll, a gazdasági elvi alapja, sikertelen a harc s előbb vagy utóbb át kell csapnia a tulajdonképeni küzdelemben álló két fél egyikéhez.

A republikánusok tisztán, határozottan küzdenek a kapitalista uralom fenntartásáért. Nem mondanak le egy programjukról sem, mely ezt a célt szolgálja. Minden újabb győzelmük egy-egy mérföldjele a kapitalizmus fejlődésében, melytől a középosztály retteg, mert érzí teljes megsemmisülését, melyet azonban mi más világlátásban látunk. A kapitalizmusnak be kell tölteni hivatását, hogy helyet adjon a szocializmusnak és hivatása addig nem lehet betöltve, míg a középosztályt végképen meg nem semmisítette, a termelést nem centralizálta. A nagytőke politikai pártjának minden győzelme a kistőke érdekeit képviselő pártokon közelebb hozza a munkásosztály felszabadításának napját.

Amint a republikánusok, úgy a szocialisták sem tántorodnak meg a küzdelemben. Követeljük a kapitalista osztály föltétlen megadását. Refo. m. jaink nincsenek, melyekről — meddőnek bizonyulván, — le kellene moadnunk. A mi küzdelmünk forradalom, mely nem javítgatni, foltozgatni akar a kapitalista rendszeren, hanem végképen meg akarja és meg fogja dönteni!

SZOCIALISTA PÁPOK.

A szocialista papok kongresszusa kiáltványt bocsátott ki az összes ismert vallások hitközségeinek papjaihoz és híveikhez, felszólítván őket arra, hogy "kutassák a Szentírást és tanulmányozzák a szocializmus bölcsességét." A kiáltványt 161 pap írta alá, akik 24 vallásfelekezetet képviseltek. A kiáltvány így hangzik: "Atyáink! Mi, különböző vallásfelekezetek papjai magunkévá tesszük a szocialista papok kongresszusának céljait, melyek a következők: A biblia tanításának a társadalomra vonatkozó ismertetése és terjesztése templomokban és vallásos gyülekezetekben, hogy kimutathassuk, hogy a szocializmus a kereszténység eszméinek gazdasági kifejezése, hogy az ipari demokrácia megalkotásával megszüntessük az osztályharcot és ezzel közelebb hozzuk az igazság uralmát és az emberiség testvériségét a földön. Ezért fölkérjük az összes papokat s híveket, hogy kutassák az Írást és tanulmányozzák a szocializmus elméletét, hogy meggyőződjenek, hogy a mi igazságunk, a Mindenható igazsága."

ELVTÁRSÁK

Terjesszék a Népakarat-ot.

Elvtársak!

A szeptember hó 5-én, 6-án és 7-én tarott rendkívüli kongresszuson megjelent küldöttek, alaposan megvizsgálván szövetségünk ügyeit, különösen a Népakarat helyzetét, meggyőződtek arról, hogy egy gyalázatos banda már régebb idő óta fertelmes aknamunkát folytat szövetségünk egysége és szövetségünk lapja, a Népakarat ellen.

Hogy e banda tagjai céljukat — mozgalmunk egységének megtörését — elérhessék, hogy könnyebben férközhessenek a munkások lelkehez, lelküknek minni ocsmányságát, a szocializmus mezébe burkolták s a leglelküimertlenebb vádaktól sem riadtak vissza, hogy bizalmatlanságot keltsenek a központi vezetőség és a Népakarat iránt.

Aknamunkájuk a kishitűeket és a kevésbé tapasztaltakat meg is ingatta és a támasztott bizalmatlanság a Népakarat-ot válság elé vitte.

Amde megbízottainknak alkalmuk volt a kongresszuson tisztán látni a tényeket, alkalmuk volt felismerni ellenségeink aljas törekvését és azt, hogy e törekvés mily pusztító hatással volt szövetségünk lapjára, a Népakaratra, amely lapot az igazak nagy áldozatkészséggel és lelkesedéssel tartottak fenn a viszontagságok közepette is.

Ez a felismerés arra az elhatározásra bírta a kongresszust, hogy felszólítsa szövetségünk összes tagjait, hogy a lapunk ellen elkövetett merényletre minden igaz szocialistának az legyen a válasza, hogy október hó első hétfőjén megkeressék munkabéret a NÉPAKARAT javára fordítsa.

Elvtársak!

A Népakarat megmentésének megerősítésének feladatát egyedül a miénk, a szocialista munkásoké. Nekünk kell munkához látnunk, még pedig haladéktalanul és energikusan, hogy a kapitalizmus elleni küzdelemünkben egyetlen fegyverünket nemcsak megtarthassuk, hanem szilárdabbá is tegyük.

Tudjuk, hogy a jelen rossz gazdasági viszonyok mellett a kongresszusnak határozata sokakra terhes, de meggyőződött szocialista előtt nincs áldozat, mely nagy, nincs semmiféle tekintet, mely akadályozná a harcba, amikor a munkások világszerte felszabadítására tömörült munkások mozgalmának sorsa van kérdésben.

Füvrtársak!

Abban a harcban, amelyet ma a munkásosztály a kapitalista osztályal szemben vív, minden erőnket össze kell gyűjtenünk, minden erőnket meg kell feszítenünk, mert ez a harc — élet-halál harc.

Ha szövetségünk minden tagja tesz cselekedik, mozgalmunk sikere biztosítva van.

H. minden szocialista teljesíti azon kötelességet, amelyet elve, meggyőződése reá szab, ha teljes erejével támogatja, terjeszti azt a sajtót, amelynek hivatása, hogy minél nagyobb területekre szórja világító fényét, sugárát, hogy minél több munkásnyagot tegyen termékné — ha minden szocialista tesz ennek a sajtónak érdekében, akkor a munkásosztály harca már a közel jövőben győzedelmesen fog végződni.

Azon erős hitben, hogy elvtársaink a megpróbáltatás nehéz napjaiban megkészszerzett erővel, fokozott elszántsággal látnak a munkához, vagyunk

elvtársi üdvözlettel a

Központi vezetőség.

MEGLÓTT SZTRAJKOLO ÓRSZEM.

Daniel M. Hepner, sztrájkterő életveszélyesen megsebesítette a Canadian Pacific egy sztrájkoló munkását, Robert Kirket, aki őrszolgálatot teljesített. Amint Hepner a vasutársaságnak barikádokkal elzárt udvarát elhagyta Kirk feléje közeledett s szemrehányással illette a testvérárulásért. Hepner figyelmeztette őt, hogy tartsa magát távol, de Kirk ennek dacára is csak feléje tartott Erre Hepner elővette revolverét, mit Kirk meglátván, így szólt: "No most végeztél önmagaddal. Be fognak zárni, mert fegyvert hordasz." Alighogy ezt kimondta, Hepner elsütötte revolverét. Hepnert elfogták.

Néhány száz sztrájkoló felvonult a vasúti műhelyek elé és megkísérelte az udvarokba hatolni, de az idejében érkezett csendőrk túlerője viaszszorította a lázongó csapatot.

ESEMÉNYEK.

A TÖRVÉNYES RABLÓBARLANG ÜZELMEIBŐL. — A TÖRVÉNY ELŐTT EGYENLŐK VAGYUNK! — MIRE JÓ AZ ESKÜDTSZÉK? — HÁROM-EZER PÁLYÁZÓ EGY ÁLLÁSRA.

A középkori rablólovagjai lóra ültették bandériumaikat, rajtütöttek a jámbor kereskedőkön s kirabolták őket. Törvénytelen dolog volt biz ez, de általánosan gyakorlatban volt. Ha esetleg a törvény legfőbb öreinek kedvük kerekedett, hogy szelidebb erkölcsökre tanítsák a tulságosan elbizott rablólovagokat, könnyen megesezt, hogy a törvény örei huzták a röviddebet s véres fejjel távoztak a rablóvárak falai alól. Azonban változnak az idők, változnak a szokások. A középkori rablóvárakat felváltották a modern rablóbarlangok: a börtönök. S a modern rablólovagok nem ültetnek többé lóra bandériumokat, hanem a börtön kibérelnek egy irodát s zsoldosok gyanánt beültetnek egy-két clerk-et s a törvény védő pajzsa alatt folyik a rablás. A kapitalisták kizsákmányolják a munkásokat, ez azonban nem zárja ki azt, hogy ha csak lehet, egymást is ki ne rabolják. Erre való a börze.

A new yorki nagy börzén spekulációnak nevezik a rablást s huszontöt év alatt éppen két ezer millió dollárt spekuláltak el olyan pénzt, mely az áldozatul esett kisebb és ügyfelebb rablóknak nem volt jogos tulajdonuk még a mai törvények értelmében sem. A különböző bankok pénztárosai a gondjaira bizott pénzekből két ezer millió dollárt vesztekett huszontöt év alatt. A törvényes rablóbarlangba törvénytelen módon jutott nagyobb összegek a következők voltak:

A károsultak:	A vesztett összeg:
1884-ben Marine National Bank	\$ 2,000,000
" " Second National Bank	4,000,000
1891-ben Ninth National Bank	400,000
1898-ban Peoples Bank	700,000
" " Chemical National Bank	393,000
1899-ben Middlesex County Bank	690,000
1900-ban First National Bank	690,000
" " Elizabeth Banking Co.	106,000
1901-ben Walker St. House, Phila.	200,000
1903-ban Wilson & Smith	500,000
" " Playing Card Co.	100,000
" " Lancaster Railway Co.	100,000
" " Farmers & Merchants B.	125,000
1904-ben Nashua Trust Co.	100,000
" " Produce Ex. Bank Co	170,000
" " American Surety Co.	286,000
" " S. F. Smith, Davenport	150,000
" " Oklahoma Bank	112,000
1905-ben Chicago Bank	1,500,000
" " W. H. Belcher Patterson	150,000
" " First National Bank	1,450,000
" " Denver Savings Bank	1,700,000
" " Peoria Schools	250,000
" " Enterprice Bank	1,200,000
" " Fredonia National Bank	300,000
1906-ban Akron County Treasury	282,000
" " Real Estate Trust Co.	7,000,000
" " Union Trust Co.	125,000
1907-ben Knickebocker Trust Co.	10,000,000
" " F. August Heinze	9,000,000
" " Ch. F. Morse	20,000,000
" " New Orleans Tax Office	100,000
" " New Britain Savings B.	600,000
" " Trust Co. of America	1,300,000
" " E. B. Havens & Co.	100,000
1908-ban T. A. Mc Intyre & Co.	1,000,000
" " Koster, Knope & Co.	3,000,000
" " Linton Robeson	175,000
" " Knauth, Naehod & Kuhn	300,000

Ezek természetesen csak a főbb összegek. Egybevetve az egészet a rengeleg apró összegekkel, melyeket a Wall Street pénzfejedelmek azoktól raboltak el, kik más pénzzel spekuláltak, a végösszeg két ezer millió dolláron felül áll. Ez az összeg pedig ismét csak csekély része azon összegeknek, melyeket olyanoktól raboltak el, kik a saját pénzüket s bérüket vitték a vásárra. Hogy ez az összeg mennyi, majd nem lehetetlen megállapítani. Annnyit azonban mindenesetre megállapíthatunk, hogy a kapitalista rendszer nemcsak a gyárakban, műhelyekben alapul a rabláson, hanem az ipari, kereskedelmi s pénzügyi intézmények minden ágában. A különbség a középkori rablás és a modern fosztogatás közt csak annyi, hogy akkor törvénytelen volt, most pedig törvényes.

"A törvény előtt mindnyájan egyenlők vagyunk" ez az univerzális védekezés, melylyel

a polgári pártok politikusai meg akarják menteni az egyenlőtlen társadalmat.

Ennek a törvény előtti "egyenlőségnek" néha-néha csattanós példáit látjuk. Köztudomású tény, hogy a déli államokban a foglyokat — kiváltképen a négereket, — mielőtt még ügyeik tárgyalatnának, kiadják rabszoga munkára s ez a szokás oly általánossá lett délen, hogy a közvélemény nyomása alatt a törvényhozás bizottságot küldött ki a déli börtönviszonyok felülvizsgálására. Természetes, hogy a bizottság nem tehetett ugyszólván semmit sem s bár munkáját már régen befejezte, jelentését megette, még mindig napról-napra halunk a peonage rendszerről. Az északi államokban az elíteltet nem adják ki bérbe, hanem a fologházba küldik. A különbség mindenesetre nem nagy a kettő között. Nem is erről van most szó. A kérdés az, hogy mi a különbség, ha szegény, vagy ha gazdag ember kerül a börtönbe?

Ha szegény ember kerül az igazságszolgáltatás markába, délen peonage, északon dolgozást vár rá. Ha gazdag ember kerül a börtönbe Mc. Laughlinnek, Dutchess County börtöninspektorának jelentéséből láthatjuk, milyen az élete.

Mc. Laughlin az állami börtön-bizottsághoz írt jelentésében a következőket írja:

"Mr. Thaw ebben a börtönben van már több hónapja, várva ügyének kimenetelét, mely már végeszakadatatlannak látszik. A sheriffnek nincs helye az ő részére, ha csaknem egy kis cella, mely egyáltalán nem volna megfelelő. A börtönfelügyelő idejének nagy része azzal telik, hogy elkíséri őt Fishkell Laudingbe, White Plainsbe s más helyekre kihallgatásokra, tárgyalásokra, melyekről általánosan beszél, hogy barátaival indított önmag ellen, hogy alkalma legyen ezekre a kirándulásokra. Rendelkezéseire van bocsájta az egész kondor, ami a börtönnek negyedrészt teszi ki s így a többi foglyok össze vannak zsufolva. Ételeit szállodából hozatja, soha sincs virágok nélküli. A kondor be van rendezve, mint valami üzleti iroda.

Ezek a dolgok a többi foglyok szemelattára s rovására történnek s azt a hitet keltik bennük, hogy a pénzes emberek meg a börtönben is külön osztályt képeznek. Az ilyen dolgok nagy elégtelenséget szülnék s esetleg börtönzárdaást idézhetnek elő, tehát tanácsos volna Mr. Thaw-ot máshova szállítani."

Ez a hivatalos jelentés eléggé bizonyítja, hogy milyen az a híres törvény előtti "egyenlőség".

Ezideig akárhányan leledzettek közölünk ama tévedésben, hogy a "grand jury", az esküdszék hivatott arra, hogy a vádlott bűnös vagy ártatlan voltát megállapítsa s hogy a grand jury tizenkét "igaz és jó ember"-ből legyen összeállítva, kik foglalkozásuk szerint nincsenek a törvényekkel szorosabb ismeretségben, a józan ész alapján ítélve közelebb jutnak talán az igazsághoz, mint egy minden hájjal kikent, agyafúrt, körmönfont s esetleg megvesztegethető bíró. Szóval azt hitük, hogy az igazságszolgáltatás demokratikusabb formájára szükség van az igazság kedvéért.

Most aztán kiderült, hogy alaposan tévedtünk. Savidge bíró, Cambria County, Pa. grand jury-át a következőleg tisztelte meg:

"En a grand juryt olyanak tartom, mint a kocsiiban az ötdik kereket. Az ötdik kerék alatt nem azt a kereket értem, mely az első tengelyen nyugszik s a kocsi fordulását teszi lehetővé. Egy fölösleges ötdik kerék gondokhoz egy rendes négy kerékű járműben, ahol ez az ötdik egészen fölösleges. Az én véleményem szerint a pennsylvaniai törvényszékek egészen fölösleges az esküdszék. A törvényszéki bírák maguk is utána tudnak látni, hogy igazságot szolgáltatnának. És ha az alsóbb törvényszékek nem tennék meg, bizonyára megtennék a főtörvényszékek. A kegyelmi tanács is igazságot szolgáltatna. Az esküdszéknek manapság nincs más dolga, mint hogy átvizsgálják és eljétsék a kisebb ügyeket, melyek nem tartoznak ide. Nincs nekünk se időnk, se pénzünk, hogy (Folytatás a harmadik oldalon.)

NÉPAKARAT

szocialista munkásnap.

A Szocialista Munkásnap hivatalos közlönye.

Kiadja

Amerikai Magyar Szocialista Munkás Szövetség

516 East 6th Street, New York, N. Y.

Megjelen minden kedden és pénteken.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre	\$2.00
Fél évre	1.00
Negyed évre	0.50
Európába	12 korona

Egyes szám ára 2 cent.

A Munk. Bet. Szov. hivatalos közlönye.

Szerkesztővel értekezni lehet, hétfőn és szerdán 6-tól 8-ig.

NÉPAKARAT

Publ. by the Hungarian Socialist Labor Federation of America
516 East 6th Street, New York, N. Y.Ch. ROTHFISHER, National Secretary.
M. ELLER, National Treasurer.

ISSUED EVERY TUESDAY AND FRIDAY.

SUBSCRIPTION YEARLY \$2.00
SINGLE COPIES 2cEntered as Second-Class Matter August 28, 1907,
at the Post Office at New York, N. Y.

New York, Friday, Sept. 18, 1908

ÁTTEKINTÉS A HARCMEZŐN.

Az "áttekintés" megírásával tulajdonképpen az volt a célom, hogy vitát indítsak egy gyakorlati s mindinkább aktuális kérdéssel: helyese-e a magyar munkásmozgalmat állásfoglalása a jelenben? Tudtam, hogy vannak, kik a jelenlegi állásfoglalással elégedetlenek s ha alkalom adatik, nem késlekednek megmondani, miért? Az a kritika, mely rájuk vonatkozik az amerikai munkásmozgalmat bonyolult helyzetének rövid vázlatában, megszólaltatta az elégedetleneket egyikét. Liebman elvtárs vállalkozott arra a munkára, hogy álláspontjukat védelmezze, mely szerint a S. L. P.-nak az I. W. W.-ba kellene olvadnia s következésképpen nekünk is irányt kellene változtatnunk.

Hogy a vitát világosabbá tegyem, megkísérlem csoportosítani Liebman elvtárs érveit, melyekkel támogatni igyekszik következtetéseit. Igyekszem cikkének minden érvét összezsúfolni, mert cikke mintápe annak a logikátlanságnak, mely egyáltalában az újabb idők renegátjait jellemzi s minél több érvet hoz fel, annál több fegyvert vádol önmaga ellen.

Érvei a következők:

1. A S. L. P. betöltötte hivatását az I. W. W. megalakításával.

2. A S. L. P. akadályozza az I. W. W. fejlődését.

3. Mióta az I. W. W. megalakult, a S. L. P. nem lehet munkáspárt.

4. A S. L. P. csak úgy lehet magához következő, ha beolvad az I. W. W.-ba.

Több érvet a legnagyobb igyekezettel sem tudok felfedezni. Lehet, majd mások újabbakkal állnak elő. Addig is vegyük sorra ezeket.

Betöltötte-e hivatását a S. L. P.? Esetleges félreértések elkerülése végett megállapíthatjuk, hogy Liebman elvtárs nem nyilatkozik a politikai mozgalom ellen. Tehát csak afelől vitatkozhatunk, hogy mi a S. L. P.-nak a hivatása?

A munkásmozgalmaknak, hogy célját — a munkásosztály felszabadítását — megvalósíthassa, össze kell törni a kapitalista rendszert, s felépíteni a szocialista rendszert. Tehát egyrészt destruktív, másrészt konstruktív munkát kell folytatni. Az I. W. W. bizonyára nem akarja összetörni a gépeket, a gyárakat s általában a termelés eszközeit. Le akarja foglalni, meg akarja tartani s ezeknek birtokában akarja felépíteni a szocialista társadalmat. Ezt gazdasági mozgalom megteheti s csakis gazdasági mozgalom teheti meg. Így a gazdasági mozgalom végzi az alkotó, a konstruktív munkát, a destruktív munka marad a politikai mozgalomnak s ezt az I. W. W. is elismeri. A kapitalizmusnak kormányzó eszköze az állam. Ezt is el kell foglalni, hogy megsemmisíthessük s ezt el foglalni a politikai mozgalom hivatása.

Be van már ez a hivatás töltve? Ezt még Liebman elvtárs sem merné állítani! Konstatálom, hogy Liebman elvtárs szükségesnek tartja a politikai mozgalmat, hogy az ellenfelet a saját harcterén verjék meg, a politika mezején. Leértük már a kapitalista osztályt a politikai harcterén? Dehogy vertük, hiszen akkor Liebman elvtárs nem követelné, hogy az I. W. W. hozzon létre politikai pártot! A politikai mozgalom ezt a hivatást nem töltötte be, mint azt Liebman elvtárs közvetve beismeri. A politikai mozgalom hivatása a munkásosztály nevelése a politikai agitáció révén. Hát ez a hivatás be van-e már töltve? Még Liebman elvtárs is csodálkozna, ha valaki ilyesmit akarna állítani. A politikai mozgalom hivatása, feladatai közül még egyet sem töltött be, de azért Liebman elvtárs több vakmerőséggel, min megmondással kivágja: A S. L. P. betöltötte hivatását!

Azt mondtam, hogy a S. L. P. feladásával az I. W. W.-t a "physical force"-isták martalékává tennénk. Liebman elvtárs ezt nem érti. Cikkét olvasva, azon csodálkozom, ha értené. Politikai mozgalom nélkül a gazdasági mozgalom a nyers erőnek volna csak képviselője. A S. L. P. nélkül az I. W. W. politikai mozgalom nélkül maradna, mert, mint Liebman elvtárs is elismeri a S. P. nem képviselheti a forradalmi I. W. W.-t. Nem érti ezt Liebman elvtárs, mert azt akarja, hogy az I. W. W.-nak saját politikai pártja legyen és ez a vágya oly erős, hogy valóságának veszi.

Menjünk egy lépéssel tovább. Akadályozza-e a S. L. P. az I. W. W. fejlődését? Kénytelen vagyok elosztani Liebman elvtársnak egy vas-kos tévedését, mielőtt e kérdést tárgyalnám. Cikkében a következőket írja reám való hivatkozással:

"... Lássuk, mit mond a cikkíró? Kitéptek a pártból nem azért, mert nem találták jónak, hanem mivel a S. L. P. utójában áll az I. W. W. fejlődésének. Ezzel oly beismerést tesz..."

Korai az öröm Liebman elvtárs! Az a felfogás, hogy "a S. L. P. jó, de utójában áll az I. W. W. fejlődésének" nem az én felfogásom, egyszerűen csak megállapítottam, hogy a kitéptégek ilyen érveléssel lépnek ki. Hogy a S. L. P. tényleg megakadályozza-e az I. W. W. fejlődését annak bizonyításában csak saját érveire támaszkodhatok, nem pedig képzelt "beismerésekre". Lássuk ezeket az érveket. Két különböző pártállású szocialista összevesz az I. W. W.-ban s veszekedésükkel elriasztják az indifferenteket, tehát a S. L. P. ért az I. W. W.-nak.

Ez az egyik érv. Vajon nem különös-e, hogy ugyanakkor a S. P. — a mi cikkírőnk felfogásában — nem ért az I. W. W.-nak, holott a "veszekedés" kívül még súlyosbító körülménynek vehetjük a S. P. részéről, hogy "nem tulajdonít fontosságot a gazdasági szervezeteknek". Nem különös-e, hogy Liebman elvtárs el kezd következtetni és a következtetésben mindig meg is áll a S. L. P.-nál, nem megy tovább. Pedig igen érdekes volna megtudni, hogy hova jutna. Következtetése szerint az I. W. W. haladását gátolja a S. L. P., épp úgy gátolja a S. P. meg a polgári pártok, sőt maga politikai mozgalom általában s mivel az I. W. W. politikai mozgalom is szükségesnek tart, tehát megakadályozza a saját fejlődését. Ez volna a végső következtetés. Elfogadja ezt Liebman elvtárs? Aligha. A másik érve még különösebb. Így okosodik: A S. L. P. mindig, a S. P. ellenben sohasem volt tudatában az osztályharc alapján álló gazdasági mozgalom szükséges voltának. A S. L. P. működött, a S. P. nem működött ebben az irányban. Tehát az I. W. W.-nak jobb ha megszűnik a S. L. P. s megmarad a S. P., amelyre ő "nyugodt lélekkel adná le a szavazatát". Hát ezt meg lehet tenni nyugodt lélekkel, de nem "common sense"-zel.

De térjünk a harmadik pontra, mely szerint a S. L. P. az I. W. W. megalakulása óta nem lehet munkáspárt. Hát ugyan mi lehet, ha nem munkáspárt? Az a tény, hogy egy politikai munkáspárt a munkások gazdasági szervezetének megalakítását segített megvalósítani, mennyiben bizonyítja azt, hogy megszűnt munkáspárt lenni? Én ebben a tényben csak újabb bizonyítást látom annak, hogy testtel-lelkező munkáspárt. Értsem, ha nem is osztom azt a nézetet, hogy a gazdasági mozgalom mellett fölösleges a politikai mozgalom. E nézet szerint a S. L. P. miután a gazdasági mozgalom létrehozásában segítkezett, fölöslegessé vált. Ha Liebmannek ez volna a nézete, ugy következtetése helytelen, de logikus volna. Így pedig nemcsak helytelen, de logikátlan is.

A negyedik ponttal is rövidesen végezhethünk. Egy politikai mozgalom, mely a politikai és gazdasági harcok egyaránt szükségesnek tartja, lehet-e önmagához következő, ha a gazdasági szervezet megalakítása után elejt a politikai harcot? Liebman elvtárs szerint igen, mivel összetéveszti a két mozgalomnak funkcióját, mint már ebből kimutattam. Igen, a S. L. P. hajlandó csatlakozni egy politikai párt-hoz, melyet az I. W. W. alakít meg — ha megalakít. Mig ez meg nem történik, addig következtetéses volna visszavonulni a politikai harc mezejéről. Nemcsak következtetéses, hanem visszafelé fordulás a munkásmozgalmakban. Ennek a visszafelé fordulásnak látjuk szörvénnyos példát a kilépőkben. Részünkről nem óhajtuk általánossá tenni.

Az Amerikai Magyar Szocialista Munkás Szövetség által 1908 szeptember 7-én New Brunswickban tartott rendkívüli kongresszusa figyelmezteti a munkásokat, hogy óvakodjanak Nagy Károly kalapos munkástól, ki szövetségünket anyagilag megkárosította, ki szövetségünk ellen aknamunkát folytatott, ki árulója a forradalmi szocializmusnak.

Adler Lajost, Fekete Jánost és Vörös Józsefet, valamint az elizabethporti röpirat aláíróit az Amerikai Magyar Szocialista Munkás Szövetség New Brunswickban megtartott rendkívüli kongresszusa a szövetség megrontására irányuló törekvések miatt a szövetség kebeléből kizárta.

MAGYARORSZÁGI HIREK.

Két koronáért — egy templom. Olcsóbban még nem jutottak templomhoz a hívek, mint Alsóháromban. Kerek két koronát kellett csak fizetnie a vevőnek s birtokba vehette a bigót és megszilárdítására és terjesztésére emelt hajlékot. A potom árért el kelt templomot '894-ben építtette az alsóháromi ezüstgyár és Rimely Károly, a már elhalt besztecerbányai püspök szentelte föl. A templom adományozásánál hiba történt. A telket, amelyen az épület állott, elfelejtették a gyár területéből kihasítani és külön telekönnyeztetni. A gyár később megbukott és az új tulajdonos nem akarta a fentartás költségeit magára vállalni. Noha a törvény elárverezhetetlennek veszi a tempikusveszi az elárverezhető tárgyak közül a templomot, az új tulajdonos ugyszólván formális árverés keretében eladta a templomot a legelőbbet ígérőknek, a szarnócok plébánosnak.

A magyar szerzői jog védelme. Molnár Ferenc "Az ördög"-ének amerikai előadása különösen aktuális tette most a magyar szerzői jognak a külföldi bitorlás elleni megvédését. Az történt ugyanis, hogy a nagyszerű színi előadást Molnár átruházta Savage újságíróra, de a szerző engedélye nélkül előadja a darabot Amerikában egy Fiske nevű impresszárió is, akinek Rudnyánszky Gyula és Konta Sándor magyar hazafiak adták el anélkül, hogy Molnártól erre jogot szereztek volna. A magyar szellem alkotását tehát így — jogbitorlás útján — terjesztik az új világban azok a derék magyarok, akik bizonyára egyéb jogokkal való összeütözközések után hagyták ott az óházat. Ilyen lopásokat azért lehet büntetlenül elkövetni Amerikában magyar szerzőkkel szemben, mert Magyarország nincs minden műveltt állammal, többek között Amerikával sem oly nemzetközi szerződéses viszonyban, amely a szerzői jog kölcsönös védelmét biztosítja. Ez az állapot azonban már nem tart soká, mert a Stockholmban folyó hó 26-30 napjai között ülésű iparjogvédelmi kongresszus keretében kongresszust tart a szerzői jog nemzetközi védelmére alakult Nemzetközi Unió is, amelybe a magyar kormány megbízása folytán Magyarország belépését be fogja jelenteni Ballai Lajos dr., a szabadalmi hivatal elnöke.

Masirozás a halálba. A katonáknál divatos ös butaság, jobban mondva: embertelenség ismét kegyetlen jelt adta a mult hetén. A tizenkettedik ulánus ezred két százada valami Mayer nevű őrnagy vezetése alatt a székesfehérvári hadgyakorlatra indult. Óbudán a vasúti vágányok és a Duna véle között menetelve, szembe jött velük az esztergomi helyi érdekű vonat. A lovasságot négyes sorokban vezényelték a keskeny uton, úgy hogy a szó szoros értelmében a robogó vonat elé vitték a szegény katonákat. A vonat örült robajjal mindig közelebb, közelebb jött s bár már messziről szípot — az emberbőről kivetkőzött tiszt nem rendelt el a kitérés a biztos veszedelem elől. — Majd kitérnek a kutyák! — A mozdonyvezetőben tényleg több emberség lakott, mint a polgársíron előzőkő őrnagyban s minden igyekezzel odatörtek, hogy a vonatot megállítsa, de ez már lehetetlen volt s így megessett az a hallatlan gaszág, hogy a szerencsétlen katonákon keresztül gázolt a vonat. Borzasztó módon összetörve embert, állatot. A legénység közül öt embert halálosan elgázolt a vonat s tíz fő teljesen hasznavehetetlen lett. A sebesültek összeszése után a katonaság tovább menetelt, mintha semmi sem történt volna. Így bálnak az annyira istentitelt katonaságnál az adófizető polgárság gyerkeivel. Ki vannak téve a gögös tisztcsékek mindenféle örüeteinek. Csupa buta szeszélyből is életére, testi épségére törnek. S az ilyen lelketlen alaknak a hajszála sem görbül meg, sőt volt rá eset, nem egyszer, hogy még kitüntetésben részesítették azért, mert a nép gyermekeivel kegyetlenkedett.

HUSZONÖT CENT MIATT.

A munkakereséstől fáradtan, kimerülten ült le a padra Reading, Pa. egyik parkjában John Burns. Mig a padon ült elálmósodott s elaludt. De a parkőr felkeltte őt s minden teketória nélkül a rendőrségre vitte, ahol a bíró 3 dollár 25 centtel megváltható 24 órai elzárásra ítélte.

Az elítélt bátyja, ki az ítélet kihirdetésénél jelen volt, a bíró elé lépett, hogy a kiszabott büntetést kifizesse, de mivel csak három dollárja volt, arra kérte a bíróságot, hogy bocsassa őcsécsét szabadon, a hiányzó 25 centet rövid idő alatt elhozza. A bíróság azonban, — a többszöri kérés dacára — hajthatatlan maradt és John Burns-t a börtönbe záratta, dacára annak, hogy nagyon beteg állapotban volt. Midőn bátyja, ki rövid idő alatt meghozta a hiányzó 25 centet, cellájába ment, hogy segítségére legyen lázától alig támoalyo őcsécsének hazahozatalában — őt a cellában halva találta.

James Burns át állítja, hogy őcsécsének látható rosszullétét a bíróság egyáltalán nem vette figyelembe és halála felett sem mutatott egy szikrányi részvétet sem. A halott feleséget és négy gyermekeket hagyott hátra.

Külföldi szemle.

A cár megint látogat. Alig pár napja, hogy a cár lemondott külföldi utazásairól, már megint újabb látogatás híre járja be a lapokat. Most már nem Olaszországba, sem Angliába készül az Atyuska, hanem Ausztriába. Pétervári híresztések szerint ugyanis a cár novemberben az osztrák császárt akarja meglátogatni, hogy jubileuma alkalmából személyesen üdvözölje őt. Ebből a hírből is valószínűen csak annyit igaz, hogy a cár szeretne Bécsbe utazni. De oda csak szárazföldi uton lehet eljutni, a cár azonban az utóbbi években nagyon fél az ilyen utaktól. Sok mindenféle baleset érheti rajta. Így az osztrák császárnak is bizonyára a tengerre kellene utaznia, hogy bomba- és az abucgmentes hadihajón fogadja a cár üdvözletét.

A nyolcórás munkaidő. A norvég képviselőház szociálpolitikai bizottsága vizsgálatot indított arra nézve, hogy miként lehetne a munkaidőt törvényesen szabályozni. A bizottság a napokban tette köze jelentését. Ebben igen érdekes több szakértőnek a munkaidő leszállításának hatásáról tett nyilatkozata. A norvég államvasutak műhelyeinek igazgatósága kijelenti, hogy:

ezidőszert heti 53 órai munkaidő mellett ugyanannyit termelnek, mint azelőtt 60 órai munkaidő mellett. A munkaidőnek naponta több mint egy órával való megrövidítése nem csökkentette a termelést.

Más üzemekben, ahol darabszámú munkát végeznek a következőket tapasztalták:

A naponta 8 órát és a naponta 10 órát dolgozó munkások keresete között alig van különbség. Egyik üzemben hat hónapi próbára bevezették a 8 órai munkaidőt. A fél év eltelté után a munkások kijelentették, hogy megmaradnak az új rendszer mellett, mert azt tapasztalták, hogy 8 óra alatt éppen annyi munkát végeznek, mint azelőtt 10 óra alatt.

A Trondhjem-i bányák igazgatósága kijelenti, hogy

nemcsak, hogy ugyanannyi munkát végeznek 53 óra alatt, hanem ajánlatosnak tartjuk, hogy a munkaidőt 48 órára leszállítsák.

A liberálisokból és szociáldemokrátákból álló bizottság többsége ezen jelentések alapján javaslatot tesz, hogy a munkaidő törvényesen 9 és 8 órában állapíttassék meg. A bizottság konservatív kisebbsége általában ellenzi a munkaidőnek törvényes korlátozását, mégis csatlakozik az alábbi indítványhoz:

hogy olyan üzemekben vagy üzemrészekben, ahol a munkások élete és egészsége valamilyen veszélyeztetve van, vagy ahol túlmegterheltség állhat be, a munkaidőt napi 8 órára korlátozzák. A kisebbség azzal is egyetért, hogy oly foglalkozásoknál, amelyek az egészségre nézve káros hatásúak, a munkaidőt még lejjebb szállíttassék.

A németországi szociáldemokrata párt kongresszusa. A németországi szociáldemokrata párt most tartja kongresszusát Nürnbergben. Tizenöt ezer főre menő tömeg hallgatta Singer képviselő beszédét, aki örösi lelkesedést keltett. A kongresszus elnöke Singer és Horn lettek megválasztva. Singer elnök ajánlatára elhatározta a kongresszus, hogy a parlament jelentés után a budget kérdést tárgyalja és hogy Bebel fejtsse ki e tárgyban a radikális elem álláspontját és két másik küldött a revizionistákat.

A kongresszus tárgyalások első napját leginkább a párt belső politikájával való foglalkozás veszi igénybe. A pártnak egy elenyésző-kis frakciója, — az ugynevezett revizionisták — azt akarják, hogy a párt bizonyos dolgok eléréséért, bizonyos alkalmakkor támogassa a polgári pártokat és ez uton vívjon ki engedményeket a kormánytól. A többség azonban a kompromisszumról hallani sem akar.

A vértörvényszék temetője. Londoni távirat szerint a "Daily News"-nak azt jelentik Pétervárról, hogy Szaratovtól nem messze, egy falu közelében szemétdombon játszó gyerekek zsákra bukkantak, amelyben nagyon rémületesültek holttest volt. A gyerekek a faluba futottak és hozzártózkodtak tudatuk a borzalmas leletet. A parasztok kimentek és rövid ása után még zsákok és egy fakoporsót taáltak, amelyeknek mindegyikében egy-egy holttest volt. Csakhamar rájöttek, hogy fölfedezték a szarotvi vértörvényszék temetőjét. Szaratoiban ugyanis már napok óta beszéltek, hogy a haditörvényszék több forradalmárt halálra ítél s az illetőket egy löstállóban titokban kivégeztette. A halottak közül többen nyakán még látható volt Stolypin nyakkendőjének a nyoma. A lelet hírére mintegy kétezer főnyi tömeg seregült össze, amely nagyon fenyegetően viselkedett. A hatóság megijedt és megzavarodott, katonákat küldött ki, de a tömeg csak akkor nyugodott meg, amikor a katonák megígérték, hogy a kivégzett embereket tisztességesen eltemetik.

FIGYELEM CLEVELANDI ELVTÁRSÁK!

Szeptember hó 20-án, East 79 és Rawling Ave. sarkán nagy négyülős tartatik. A gyűlés kezdete délután négy órakor. Minden elvtárs tartsa erkölcsi kötelességének azon megjelenni. Ticks.

TÁRCA.

A LÁRVA MÖGÖTT.

— Irta: Révész Béla. —

Ezüstös ekék, frissen megölt virágok életét, omlós rögök méhébe belevittek, csöndes nap-sütés lágy menyezettel borult a kiszagosodott szántóföldek felé, összeleltek, nászágy nyújtózott az ég határáról az ég pereméig. Puha barázdákban ráncos csizmák botorkáltak; fáradt, nyugtalan lábak ödöngtek, iramodtak a nyitott földön. Kincs András künbarangolt a határban. A parasztok várták. Asszony, leány szétszóródott a nagy területen, zselér emberé, tépték, igazgatták a földet. Néha megpihentek és messzire, némán elnézegettek, ahol Selymes Gábor dolgozott; kistestű, barna bőrt húzták az ekét, csillámló patákkal tagolva, nagyokat léptek. Ágnes a barázdákban magot hintett. Kék iszákjából lendülő egyformasággal, szórta-ve-tette maga körül az életet. Pipázó parasztok elnézegettek Selymes Gáborék felé... már évek óta. Eleintén a megmondolatlan háborúval, mely vakon dühöng és a félnék más-érezések kíséretében gyalázatot érez. Az indulatukat ösztönösen takarták és az eszük, a becsületük zavarosan hánykódott, ha Selymes Gábor életével gondoltak. Keveset beszéltek róla, nyomott fejükbe nem tört be a világosabb gondolat, csak egy hirtelen-hirtelen szakadt ki belőlük a szó, ha új székrel fuvarozott Selymes Gábor:

— Cifra asszony könnyen szerzi...
— Vagy mikor a kunyhót fölépítették:
— Kincs András ágyasháza...

Haragosan mondták; a homlokuk is vörös lett tőle, aztán káromkodtak, de titokzatos indulatok lappangtak, kurta, fölülkötött szávaikban.

Mély és tudatlan gyűlölettel néztek Selymes Gábor gyarapodását. Tengő életüket csufolta a Selymes Gábor könnyű sora. Álmélkodó haragjuk áthajolt a nehezebb érzések felé és kevés szavuk is mindinkább összegszagorodott; keserves benuállással megcsodáltak, kábulva elgondolták, mint kerül a hullámos föld Selymes Gáborék alá, mint váltódnak föl a deres lovak a barna lovakkal. A szegényekkel már birkózott az irigységük, tunya gyávaóságukkal már viaskodtak az igéreték izgalma. Csöndes esték, összebuvo éjszakák sűrű tüköket usztat-tak a megzavarodott parasztok felé és nem tereltek semmit, csak fűt az agyvelejük égő képzelődéseiktől, csak ündorodtak, csak sühajgattak, lehunyt szemük előtt istállószagu, földszagu délibábok hánytorogtak. Az erősebbek már küldék az asszonyokat, a leányokat. Kincs András barangoló útjait tarkították a guggoló szeknyák, a kabátját megnyitotta és a mellét nekiszegte a tavaszi szellőnek, a rázúduló gyönyöröknek. Selymes Gábor szolngatta a lovait, jartatta az ekét, néha-néha fölemelte a fejét. Mukkanás nélkül belenezett a messzeségbe és bámszkodott jobbra-balra... ahol más szellerek a maguk földcsékjén dolgoztak. Rágt a pipaszárát, lehajította a fejét, kokaig süppedt a fodrosodó rögben. Messzi-messziről finom kacaj-foszlány idesuhant. Selymes Gábor fölemelte az arcát, a földek végtelenségén végigjartatta a tekintetét és megcsillagokta a szemét. A bakter-kunyhó mellett Kiss András áldogált egy parasztlánnyal. Selymes Gábor átszólt a szomszéd barázdára:

— Ágnes...
Az ostarát fölemelte s amikor Kincs András felé mutatott, a karja megrándult s lecsapott a földesur irányában.

A Kincs-birtok nagy testéből lemorzsolódott egy-egy darabka föld; parasztlányok szűzségét, friss menyecskéik tisztaságát temették el bennük. Selymes Gábor szűkölvé nézett maga köré. Gondozta a földjét, kergette a lovait, festegette, építgette a házát és vasmarkos szorongatta az agyvelejét, ha rászállt a nyugtalanság. Földnélküli élete a dolyfösségű föl-szökött, mióta a maga földjén gazdálkodott; az érett kalász szaga, mely az ő holdjairól szállt az orra alá, elbódította és zarkozottan, fölrajzolt kívánságokkal elküldözt mindenkitől. Alázattal, félelemmel, lassain növekedő keserűséggel nézte, fűrkészte Kincs András, gyűlölettel gondolt a parasztoakra. Háborogó indulatok árján minden eljött fejéje, a régi szégyensége, a falánksága, a féltékenysége és a nagy hevülés pillanatában összefonódtak egyetlen, lázas szenvedélyes érzéssé és felnyögött. Ágnesre támadt, ha lovat vagy földet kapott valamelyik paraszt.

— A miérket adja?... a mi földünket?... a mi lovunkat... a miénket adja... minket illet...

A szegényet nem érezte. Megmozdult a föld. Elnyűtt fiait kizavarta a robot nyugalmából, lomhán forduló napjait izgalmaikkal, kussa eseményekkel pergett. Parasztoik zavarodtak, akik iziglen, talán pogány idejükből inditva, nemzedékről nemzedékre túrták a magva földet és szeretkeztek a röggel, de meztelen, csizmás lábuk csak taposta, banában taposta a talajt, mint az ökrös csúke, a lovak patája. Öreg, fekete föld csufolódni kezdett, igézetét rábocsajtotta a zselér népre, kegyeres méhéből csukottszemű fantómkok küldött rájuk és fölforgatta bennük a megdermedt vágyat, mely eszmélés nélkül élt a szívük mélyén, de fölszárnyalt, lidéresen

föltámad, ha az éj mélységeiben szántó-vető dolgokról álmodtak. Barna esték mutogatták Kincs András földjeit. Parasztok ütek a ház előtt, gunnyasztottak a padkákra, a karjukat megámasztották a ferdükön, az arcukat ráültették az öklükre. Belemámultak a homályba. A föld lélekzett, az éredt kalász-erdő süppedt, emelkedett a terhes zihálástól. Kék árnyak hintáztak a sárga buza fölött, rejtelmes szivárványok belebágyadtak a vetés ölébe. Az éj olyan volt, mint egy megnemült gyászharang, melyhez remegve odalendült az élet és susogó ének szállt föl a mezőkről. Komorkodó fölékek kergették egymást, vonagló testüket fölemelték egymásba rohantak és hullámos siklással eliramodtak a határig, ahol rezgő fejükre ráült a csillag. Parasztok bémészakodtak, a tekintetüket gyújtogatta az eszük fölécsapó érzés és megcsudáltak a nászit, amikor ég és föld összebörölnék. Arnyas csodák reszkette szuhantak a mennyek bársonyán. Jobbágyok dideregve ütek a forró éjszakában, a fejüket elborította a fájdalom gyönyörűség, butogató mezők fölött — csöndesen, ármánykodva — elkavargott évszázadok minden földéhes, elrugott parasztja és a messzi idők fölzábadult érzése, láza, őrvongó szomjúsága, kongott a virrasztók szívében:

— A föld... a föld...
 Örvényes éjszakák itt-ott elindítottak egy menyecskét, egy leányt, Kincs András kastélya felé. Kiszöktek a kalyibákból, onosó léptük palástolva vitte őket, ajtóit nem zörgettek, éjfél kalandjukat nem sejtették, csak némán, esőndben kifordultak az udvarokról. Istállók árnyékában elmosott férfiak tétovázta. Az éj takart mindent; fiatal testű parasztszónok megriadt elszántsággal bugdácsoltak át a kerteken, a szegényeket fojtogatták, de vitték ajkukat, a roppanó karjukat, a megőrzött szepelenségüket a vérvó nagyur elé. Félteken parasztok, halálrakész parasztok támolyogtak s kába fejüket kiemelték a szárnyszeggett gondolatok közül. Az asszony már túl volt a kerten, a férfi meg látta, mint övezi bujtató ruhával alakját az éjszaka, de az vissza nem fordult, az meg nem moccant, csak tudták egymást, csak összeültek a lekük, csak dajkálta az eszüket a mindent eltakarító látomás:

— A föld... a föld...
 Selymes Gábor kiült az udvarra, fony-nagy Ágnes mellette guggolt. Hallgatódtak, szippantgatták az istálló szagát. Egy-egy ténen bódult, álomtalan lovak zizegő takarmányon dobogtak. Megbámulták a kertjük alatt lapodzó menyecskét. Ütek, de az arcuk arra fordult, amerre az asszony igyekezett. Selymes Gábor morgott, leszegte a fejét és megrugta Ágnes.

Keserű érzés, sós könyveket vitt a szemébe. Libegő számonkéréssel, orv szemrehányással beléméredt az életébe és villamosan, frissen élte át az izgalmakat, amikor ő kapta a lovakat, a földet. Selymes Gábor szegényesen magára és feleségére gondolt. Öreg, megcsunylva, már csak a gyalázat az övé.

— Csak a gyalázat...
 Röpült a kocsi, röpültek a földék. Selymes Gábor kapkodta a megbolodított fejét. Tekintete elé szöktek a kalászos, viharzó táblák, Selymes Gábor morzsolta e szavakat:
 — Ez a Balázs Jánosé...
 — Ez a Kiss Mihályé...
 — Ez a Vitéz Andrásé...

Óreg kisértek föltápaszkodtak és marokra fogták Selymes Gábor agyvelejét. A paraszt morgott, tekintete előtt nyargaltak a földék, a kövér földék, a parasztföldék és lecsúka a szemét, a más zselléreket meglátó szemét. A valaha elültetett, agyonhantolt érzés, az őrvongó indulat-záporban életbe zökent és kiterelvényesedett Selymes Gábor fölött. Hajlongott, kaporodott, kinokkal nyögött:

— A gyalázat... a gyalázat...
 A lovak rohantak. Selymes Gábor meredve fölállt a bakon. Balta volt a kezében és hörögve, tudatlanul hajolt, Kincs Andrásnak kisiklott az énekes hangja. A husz év előtt fölemelt balta husz év után lecsapott. A földesur elől. Ifjabb Kincs András megragadta Selymes Gábor és a paraszt arcába vágott. Selymes Gábor megingott, bukdácsolt és dülledt szemekkel megbámulta az Ágnes fiát.

A XVII. osztály augusztus havi jelentése.

Augusztus 19-én tartottuk rendes havi ülésünket. Taglétszámunk 24. Bevételünk \$34.04 kiadásunk \$20.15. Pénzállományunk \$13.09. A Népakaratnak szereztünk egy negyed éves és egy fél éves új, továbbá egy negyed éves folytatólagos előfizetőt.

Szervezetünk elhatározta, hogy a Lassale ünnepélyt a Népakarat javára megtartja saját helyiségében szeptember hó 5-én. A bizalmiférfi értekezlet határozatát magunkévá tettük és a 24 tag után a 15c-ét a múlt hóra, azaz augusztusra már be is küldtük. Szervezetünk a kongresszusra küldöttet nem küldhetett, mert az anyagi helyzetünk nem engedte meg. Kér estén át foglalkoztunk az angol anyapárthoz való csatlakozás ügyével. Reményünk az, hogy rövid időn belül ez is nyélbe lesz ítve. Szervezetünk törekvése folytán egy szerb ajku szervezet van alakulófében. Összejövetelüket a mi helyiségünkben tartják.

Fábinyi János, Kundl János, bizalmiférfiak.

ESEMÉNYEK.

(Folytatás az első oldalról.)

apró-cseprő dolgokkal bajlódjunk. Önök csak akkor használnának a kerületnek, melyet szolgálják, ha az ilyen apró ügyeket leveszik a court vállairól s hazaerősztik az ilyen ügyekben idecipelt vádlottakat és szegény tanukat, kik a legtöbb esetben ugysem kapják meg költségeiket."

Es akárki, akármit beszél, ennek a bírónak igaza van. A mostani esküdtszéknek hájfeji nyárspolgárokból s gerinetelen kereskedőkből összeálltva nem egyebet ötidik keréknél a bíraskodás szekerében. Kell-e jobb bizonyíték erre annál a ténynél, hogy az ilyen módon erkölcsileg pofonvert esküdtszéknek nem volt egy tagja sem, kiből lett volna férfiaság, hogy tiltakozzék az esküdtszék intézményének ilyen lebecsülrése ellen?

Londonból, a fényes világvárosból írják: "Egy kórház pályázatát hirdették a lapokban egy állás betöltésére. Másnap reggel nem kevesebb, mint háromzer ember ostromolta a kórházat s véres veredések folytak az iroda előtt. Végre is egy csapat rendőrt kellett kihívni, hogy a polgárok nagy tömegét szétverjék."

Ugyan milyen állás volt az, amelyért három-ezer ember veredékedt? Milyen fényes díjazás járt azért a munkáért, melyet háromzer ember bevett fejek árán is oly mohón igyekezett megkapni? Egyszerű szolga állás volt, melyért életem adnak s négy dollár ötven centet egy kétre.

NÉPGYŰLÉS GRANIT CITY-BEN, (ILL.)

St. Louisi osztályunk nemcsak St. Louis munkásait, hanem a környék bérabszolgáit is kötelességének tartja szervezni és osztálytudatra ébreszteni. Fárastó és nehéz munka volt megtörni a jeget ott, ahol az amerikai magyar munkásmozgalomnak még híret sem hallották. De nem riadtunk vissza. Egy előzetes népgyűlés után elvtársaink házi agitációt folytattak s ezt folytatták vagy öt hétig, máialt munkástársainkat, kik érdeklődni kezdtek tanításaink iránt s összekötéstést kezdtek velünk, ezuton nyertük meg őket, szereztük meg a Népakarat előfizetőinek és adtuk el pártirodalmat is.

Vasárnap, szeptember 6-án utcai népgyűlést hívtuk egybe az Ohio és Pacific Ave.-k sarkán. Délután 3 órára, a kitűzött időben, vagy két-száz bérabszolgatársunk volt a gyűlés színelhelynél. Newman János elvtárs nyitotta meg a gyűlést s adta át a szót Zermann Ferenc elvtársnak, ki másfél óras beszédben fejtegette a mai társadalmi rend félszerveit s ezt megdönthetetlen érvekkel bizonyította, hangoztatta a szervezkedés szükségességét. Attért ezután a sajtó ismertetésére. Kimutatta, hogy a magyar polgári sajtó, mely azzal a hangzatos felirattal bolondítja a magyar munkást, hogy "Mindent a magyarsáért," ez a sajtó a tökések léreence és több szegényt hozott a magyar munkás fejére, mint becsméret. Ezen állítását szintén érvekkel bizonyította. Ezután pártunk lapját, a Népakaratot mutatta be, mint az amerikai magyarság egyetlen munkáslapját s annak pártolását kérte.

A jelenlevők a szónok beszédét lelkesedéssel fogadták s öt új előfizetőt nyertünk s számos füzetet adtunk el.

Utána Ortner Antal elvtárs beszélt népies hangon. Majd Kiss elvtárs szólott a gyűléshez, ismertette a munkások gazdasági és politikai helyzetét.

Végül, — mivel németül beszélő munkások is voltak jelen — Zermann elvtárs németül beszélt. Bejelentette, hogy a közeli napokban ugyanezen helyen ismét népgyűlést tartunk s a szónokok magyar és német nyelven fognak beszélni. A német pártlapnak szereztünk 3 előfizetőt. Ezzel a jól sikerült népgyűlés véget ért.

Granit City bérabszolgáinak van min gondolkozni jövő gyűlésünkig. Hisszük, hogy nem sokára, ugy magy, mint német küzdő csapatunk lesz.

Kish G., szervező...

A MUNKÁSOK ÉS A TRADE-UNIONOK.

A trade-unionok szövetségének elnöke a következőket írja az "American Federationist" szeptember havi számában:

"A trade-unionok az egyedüli szervezetek, melyeket munkások munkásokért alakítanak, munkások igazgatnak a saját védelmükre és haladásukra."

A trade-unionoknak tényleg ilyeneknek kellene lenniök. A munkások által s a munkásokért kellene megalakulniok s a munkások igazgatása alatt kellene állniok s a védelemnek, haladásnak az egész munkásosztály védelmének s haladását kellene jelenteni.

A tények a trade-unionokról mindennek ellenkezőjét bizonyítják. Nem a munkások szervezik, nem a munkásokért szervezik, nem a munkások igazgatják s a védelem és haladás nem a munkásosztálynak védelmének és haladását jelenti, hanem egy kis töredék védelmét a többség kiszolgáltatásának, egy kis töredék haladását a többség visszaesésének árán. Szóval nem szolgálunk rá a trade-union névre.

Néhány példa felel a négy kérdésre: munkások alakítják-e a trade-unionokat; munkások igazgatják-e, a munkások érdekeit védi-e s haladására a munkásosztály haladását jelenti-e?

"A trade-unionokat a munkások alakították."

A trade-unionok között legerősebb a United Mine Workers of America. (Az Egyesült Amerikai Bányászok.) Oszlopa a trade-union mozgalomnak. Taglétszáma néhány százezer. A munkások agitációja építette fel ezt a trade-uniont? Még nem volt sztrájk, melyet ez a szervezet el ne vesztett volna, nem volt ükötözte a bányatulajdonosokkal, melyben meg ne hátrált volna. Miért nem tették tehát a bányatulajdonosok végkép tönkre? Mójukban lett volna. A bányatulajdonosoknak szükségük van e bányászszervezetre s ők maguk kényszerítették munkásait, hogy e szervezetnek tagjaivá legyenek. Akár akart a munkás tagja lenni a Lányamunkások szövetségének, akár nem, a bányatulajdonos lefogta munkabéréből a union-járlékot s beszolgáltatva a munkásvezetőknek. Így kényszerítették a munkálatók munkásait a trade-unionba. A trade-unionoknak hatvan százaléka a munkálatók beleegyezésével, sőt kényszerítésére alakult, mivel ezek a unionok nagyobb hasznára voltak a munkálatónak, mint a munkásnak.

"A trade-unionok a munkásokért alakultak."

Már maga az a tény, hogy a kapitalisták jóváhagyták, előmozdították, sőt kiereszkolták egy trade-union megalakítását, elég bizonyíték arra hogy a trade-union a legtöbb esetben nem a munkás, hanem a munkálató kedvéért alakult. A munkálató érdekeinek jobban megfelel. ha munkásai trade-unionokban vannak, melyek szervezeti formájuknál fogva, egymással szemben állnak, mintha munkásai teljesen szervezetlenek, kikben — mint a tapasztalat mutatja, — több érdek van a szolidaritásra, mint a trade-unionistáknak. A trade-unionoknak ahány százaléka a munkálatók kívánságára alakult, ahány százaléka alakult a kapitalistákért. A többi pedig munkásvezetőkért, kiket a trade-unionok tesznek a kapitalistáknak nélkülözhetetlenné.

"A trade-unionokat a munkások igazgatják."

Ezt az állítást megdönti az a tény, hogy a trade-unionokat a legtöbb esetben kapitalisták alakítják a saját jóvoltukért, némely esetben pedig a munkásvezetők alakítják, hogy a kapitalisták részére nélkülözhetetlenné tegyék önmagukat. Egyébként akárhánny frappáns esetre hivatkozhatunk. A szénbányászok sztrájkjában a kapitalisták irányították a trade-union mind mozdulatát: A munkáshadnagyokkal összejátszva oly időben rendelkeztek el a sztrájkot, amikor szénraktáraik telve voltak és előzőleg teljes hat hónap állt rendelkezésükre, hogy készüljenek a küzdelemre. Ugyancsak a munkásvezetők segítségével előre meghatározott béképonkok elfogadásába kényszerítették a munkásokat.

A new yorki vasutasok sztrájkjában ugyancsak a munkásvezetők segítségével ők irták elő a trade-union minden lépését. Mindkét esetben sztrájkba kergették a munkásokat, hogy az előbbinél rosszabb feltételek mellett kényszerítsék őket vissza. Sőt a trade-unionok jelenlegi politikai mozgalmát is kapitalisták irányítják s ebben az irányításban éppen Gompers a legfőbb eszközök.

A trade-unionoknak minden tevékenységében a kapitalisták szerepelnek a munkásvezetők készségeinek közvetítésével.

"A trade-unionok a munkások védelmét és haladását szolgálják."

Az előbbiekből látjuk, hogy ennek az állításnak éppen az ellenkezője felel meg a valóságnak. Azokban a szörványos esetekben is, melyekben a trade-unionok saját tagjaik védelmére és haladására igyekeznek tenni valamit, tetteik a munkásosztály többségének rovására jár csak eredménnyel, annak a többségnek rovására, melyet egyenesen kirekesztenek a trade-unionokból. A vasutasok trade-unionja megátalja, hogy a vasutasok többsége, a szakképzetlen vasuti munkások tagjai lehessenek a unionnak. A union elnöke, Arthur, megegyezett a vasutársulatokkal, hogy ha a union tagjai fizetésemelést kapnak, a vasutársulatok a különbözetet egy egyenlítés ki, hogy megfelelő összeggel szállítsák le a unionból kirekesztett vasuti munkások munkabéréit. Helyesebben maga Arthur adta ezt a tanácsot a probléma megoldására s a vasutársulatok készségesen megfogadták a tanácsot.

Ennyi elég igazolásul annak, hogy a trade-unionokat kapitalisták szervezték a saját érdekében, kapitalisták kormányozzák s a trade-unionok védelme és haladása a munkásosztály rovására megy. (Daily People.)

Figyelem newark-i, (O.) magyarok!

Szövetségünk newark-i, O. osztálya október elsőjével kezdődőleg angol tanfolyamot rendez, amiért is felhívjuk a magyarság figyelmét, hogy senki ez alkalmat el ne mulassa, mert minden munkás saját tapasztalataiból tudja, mily égetően szükséges az angol nyelv elsajátítása. Az alkalom itt van, használja fel minden munkás a saját érdekében.

A tanulni óhajtok jelentkezhetnek minden este Turucz Pál lakásán.

FALKENDORF ÉS HASONMÁSAI.

Falkendorf állatszédítő volt. Jól értette mesterségét. A korbácsot, vasbotot s tüzesvasat célszerű eszközöknek találta az állatok megfélemlítésére. Az éhezést csaltakozhatóan módszernek tartotta megtörésükre. És hosszú időn át folytatta a veszélyes játékot, melyben a gyenge uralkodott az erős felett, de végtére rajtavesztett. Az eszközök egy nap elvesztették hatásukat, a módszer nem vált be. A leigázott, kiéhezett, megkínzott rabok rettentő bosszút álltak.

Falkendorf esetéből levonhatjuk a tanulságot az ipar falkendorfjaira is, kik a munkást állatnak tekintik s azt hiszik, hogy éhezéssel, linzással örökre leigázhatják, engedelmesgégre szoríthatják.

Számosan vannak ezek a falkendorfok.

Carnegieik azt hiszik, hogy munkásaikat végtelenül időkig rákényszeríthetik, hogy a kohók tüznél áldozzanak verejtéket, életet, míg ők a munka gyümölcséből milliókat milliókra halmoznak. Azt hiszik, hogy az éhség és a szenvedés a munkásokat örökre lekötö a hámorokhoz, örökre rabjaivá teszi a tőkének.

A Rockefellerek azt hiszik, hogy a természet kincsétől, a javak forrásaitól örökre elzárhatják a munkásokat; azt hiszik, hogy a gyengét a vagyon örökké urrá teheti az erős felett.

A Morganok a részvényeket föltétlenül beváltó eszközöknek tartják, hogy százezer munkaeje felett rendelkezzenek és örökös urai legyenek a gyáraknak, a gépeknek. a munkásoknak.

A tennesee és georgiai falkendorfok azt hiszik, hogy az elitetteket örökre kiadhatják rabmunkára s az embertelen bánásmód, a nehéz munka és a korbács, melyben a rabmunkásoknak oly bőven van részük, ki fog belőlük ölni minden ellenállási képességet.

A Gomperek azt hiszik, hogy a munkásokkal a végtelen időközön át üzhetik az emberkereskedést, nem lesz bennük erő, nem lesz bennük bátorság, hogy felkeljenek a lélekkuflarok ellen s lerázzák őket nyakukról.

A törényszéki falkendorfok azt hiszik, hogy a törvényeknek kapitalisták által irt betűi örök időkre szentesítik s megdönthetetlennek teszik a kizsákmányolási rendszert.

A kaszárnyák falkendorfjai azt hiszik, hogy a fegyverben álló ember-állat örökké készséges, engedelmes tömeg marad, melyet a munkásosztály ellen lehet vinni, hogy golyóval, szuronyal szorítsa engedelmesgégre, megalázkodásra az elégedetlenkedőket, a forrongókat.

Tévednek ezek a falkendorfok nagyon. A munkást rabbságban lehet tartani, mint a puszta vadját. Állatként lehet vele bánni, éhezethetik, megkínzhatják. De a rabok szívéből nem lehet kiirtani a vágyat a szabadságra. Az élet és szabadság szeretet ereinkben előregedez s csak alkalomra várnak, hogy rabbságból mekiljenek és kizöjörka a szabadság napja könnyen végzetessé válhatik.

BINGHAM ÉS A ZSIDÓK.

Tiltakozó népgyűlést tartottak múlt vasárnap New York város zsidó egyesületei, hogy kifejezzék méltatlankodásukat Bingham rendőrök ellen, aki a minap egy, a "North American Review" című folyóiratban megjelent cikkében erős támadást intézett a zsidók ellen, azt állítván, hogy New York gonosztevőinek ötven százaléka zsidó.

A gyűlésen néhány száz delegátus volt jelen, akik New Yorknak ugyszólván minden zsidó egyesületét képviselték.

Elfogadták egy határozati jaaslatot, amelyben kimondják, hogy Bingham cikkében a zsidók elleni rosszakarat nyilvánul meg és hogy a néptől kapott hatalmát és tekintélyét a nép ellen használja fel, mindön személyes előlétreinek ily módon akar érvényt szerezni.

Dr. Radin, a gyűlés egyik szónoka Bingham számadataira számadatokkal felel. "1905-ben 746-an voltak büncselekmények miatt elzárva, akik közül csak 52 volt zsidó."

Ugyanazon évben 18,697 rab volt a dologházban, akik közül 1,133 volt zsidó. 1907-ben a dologházban 17,471 rabja volt, közülük 1,340 zsidó és a Sing Sing 1,450 rabja között csak 143 zsidó található. A Dennamórában elzárt 1,280 rab között pedig csak 32 volt zsidó."

"Bingham előlétellel viseltetik a zsidók iránt. Azon a véleményen van, hogy a zsidók gyávák és nem veszik ki részüket a küzdelemből és a köztársaság felépítésének munkájából. Pedig a zsidók részt vettek a forradalomban. 7,880 zsidó volt a hadseregben a polgári háboru alatt és részt vettek a spanyol-amerikai háboruban is. Bingham rendőrei nem a betörőket üldözik, hanem összes tevékenységük az utcán játszó gyermekek elzárásában merül ki."

"Egy bűne van a zsidóságnak, az, hogy túri ha leköpi. De mi ne menjünk a főkapitányságra és ne mondjuk: "Rendőrfőnök ur ön tévedett, kérjük alázattal, hogy állításait vonja vissza." — hanem lépünk sorompóba és cselkedjünk, hogy a bennünket ért méltatlan támadás megtoroltassék."

A gyűlés ily értelemben határozott.

"A munkáé a jövő; a munka az élet." Dodel.

REGÉNY.

A Kreutzer-Szonáta.

Irta: Tolsztoj Leó gróf.

(Folytatás.) (24.)

Élvezni kell a pillanatot. Az idő gyorsan mulik és nem tér többé vissza!" Azt hiszem, így gondolkodott, vagy helyesebben mondvá, így érzett. Egyébiránt nem gondolkodhatott és nem érezhetett másképen. Abban az eszmében növekedett fel, hogy a világban csupán egy dolog méltó a figyelemre és ez a szerelem. Mikor férjhez ment, megismert valamit ebből a szerelemből, de ez nagyon távol állott attól, amit várt. Minő csalódások, minő szenvedések és mily váratlan gyötrelmek voltak ezek a gyermekek! Ezek a gyötrelmek elviselhetetlené váltak neki és ime, a szolgálatkés orvos megantította, hogy miképen veheti elejét a fogamzásnak. És ez az új ismeret mód nélkül megörvendeztette. Kísérletet tett vele és újra az egyetlen dolognak élt, amit ismert: a szerelemnek. Azonban a szerelem azzal a férjjel, aki bemocskolta magát féltékenységgel és gyűlölettel, nem volt már többé az ő eszménye. Valami más, tisztább viszonyról álmodozott, legalább nekem úgy tetszett. Körülnézett, minha valami várna. Én ezt észrevettem és önkénytelenül mély gond fogott el.

Már most akárhányszor megtörtént, hogy amikor egy harmadik személy közvetítésével beszélt velem (azaz, mikor másokkal beszéltem, de azzal a céllal, hogy én is meghalljam) egész nyíltsággal — nem is gondolva arra, hogy csak egy órával imént éppen az ellenkezőjét mondta — félig tréfálva, félig komolyan, kifejezést adott annak a gondolatnak, hogy az anyai gondok csalódások, hogy nem érdemes az életet a gyermekeknek feláldozni és hogy, amíg fiatalok vagyunk, élvezni kell az életet.

Ézóta kevesebbet törődött gyermekeivel, nem csüngött rajtuk annyira, mint régebben és mindinkább saját magával, külsőjevel, élvezteivel kezdett foglalkozni, noha ezt palástolni igyekezett, sőt azzal is törődött, hogy a világ előtt bizonyos dolgokban mentül nagyobb testi tökéletességben tünjék fel. Szenvedelmesen ült ismét zongorájához, amely még nem rég elfeledve állott egy sarokban. Itt — a zongoránál kezdődött a katasztrófa.

A férfi megjelent.

Poszdánisev zavarával látszott küzdeni és két izben hallatta ezt a sajtászerű, orron át való felsőhajtást, amelyről az imént szólottam. Azt hittem, hogy kínos neki, erről a férfiről megemlékezni és róla szólni. Azonban energikus mozdulatot tett, mitha leakarta volna győzni az akadályt, amely zavarba ejtette és azután elszántan így folytatta:

— Semmirevaló ember volt az én szememben, nem a szerep miatt, amelyet életemben játszott, hanem azért, mert valósággal az volt. Egyébiránt abból a körülményből, hogy semmirevaló volt, azt kel következtetnem, hogy nóm-tól ebben a dologban elhárul a felelősség. Különben ha nem ő, ugy más valaki lett volna.

Zenész, hegedű-játszó volt. Nem foglalkozászerű zenész, hanem félig világi, félig művész. Atyja földbírtokos, az enyémnek szomszédja volt. Az öreg tönkre ment és fia, akik hárman voltak, tudni sem akartak egymásról. Emberek, a legifjabbik, keresztanyjához Párisba került. Ott beadták a konzervatóriumba, mert hajlamos mutatott a zenére; onnan mint hegedű-játszó került ki és hangversenyeken lépett föl.

Mikor azen a ponton volt, hogy erről az emberről rosszat mondjon, Poszdánisev hirtelen félbeszakította magát és némi szünet után azt mondta:

— Valósággal nem tudom, hogy miből élt ez az ember; csak azt tudom, hogy abban az esztendőben Oroszországba jött és engem meglátogatott. Nedves, mandulaformában hasított szem, mosolygó piros ajk, kicsi, kiperedett bajusz, a legújabb divat szerint fésült haj, közönséges értelemben csinos arc, melyre a nők azt szokták mondani: "nem rossz", gyenge, de nem formátlan fizikai alak, jól kifejtett csipővel, akár mint egy asszonynál, kifogástalan, behizelgő módor, de azzal a kifejezéssel, amely rossz szándékot árul el és ideje korán éberségre int, végül oly ember, aki mindig szem előtt tartja a külső illem szabályait, azzal a különös párisiassággal, amelynek fő gondja a nem tudom mi, amit az emberek csak Párisban tudnak elsajátítani és ami sajátosságával és műdonságával hat asszonyainkra. Modorában külső, tettetett derültség volt, mindenre csak úgy rációlgatott, szakadozott mondatokban beszélt, mintha már mind azt tudná, aniről szólni készül és mintha a hallgató azt, amit elhallgatott, önmagától is ki tudná egészíteni. Ilyen volt ez az ember zenéjével, amely a katasztrófát előidézte.

(Folytatjuk.)

A CONNESWILLE-I BAL.

Fura egy komédiának volt színhelye ezeltől néhány nappal Conneswille. A római katolikus templomban ünnepély volt. A régebbi csuhás, Bliesz Adam, — aki dorbézolásáról nevezetes és arról, hogy miként üldözi szerelmével a fiatal lányokat és asszonyokat — földet hozott Magyarországról és ezt szórták szét Conneswilleben e hónap 7-én. Ezért volt az ünnep és ezért vonultak ki három egyetnek tagjai diszben, (maskarának öltözve) zászlóval kezükben.

Az ünnepélyen jelen volt Kovács Kálmán, mc. keesporti pap is, aki ünnepi beszédében kíméletlen durvasággal hordta le azokat, akik kevéset adakoznak a templom javára. Még a holtaknak sem hagyott békét. "Azért ölte meg őket a bánya — ugy mond — mert nem jártak a templomba és nem adakoztak." Akadtak, akik zúgolódtak a pap vakmerő kirohanásai miatt, — de csak a háta megett. Az ajtóskodók jó része oly részeg volt, mint a tők. Két józannak kellett támogatni egy beruggottat. De mikor a pap füstölte őket mind térdre borultak és fejet hajtvá bűnbánóan vérték a mellükre. Még a kalvinista Dienes János is, a szocialista párt kiváló tagja.

A sok hókus-pókusz után bált rendeztek a templom javára. A bál szigorúan katolikus jellegű volt, de szívesen látták a zsidót is — ha pénzt hozott. A bálnak szomorú vége lett. A tőmjén és a pálinka által elbutított tömeg verekedést csapott, amelynek egy halottja és több sebesülte lett. De azért a vallás szelidítő hatással van az erkölcsökre....

EGYLETI HIREK.

Az első osztályban folyó hó 19-én, szombaton este VITAESTÉLY lesz tartva.

A New Yorki Szoc. Munk. Szerv. II. osztálya folyó hó 19-én, szombaton este 8 órakor tartja rendes havi ülését. Ugyanakkor tartja beszámolóját a kongresszusi küldött is.

A tagok pontos megjelenését kéri a Titkár.

Az Allegheny-i Szocialista Munkásszervezet folyó hó 26-án, este 8 órakor tartja rendes havi ülését, amely alkalommal a kongresszusi küldött is be fog számolni. Az elvtársak pontos megjelenését kéri a Titkár...

A Munkás Betegsegélyző Szövetség első osztálya, gyűlési helyiségében, f. hó 18-án, pénteken este 8 órakor rendkívüli taggyűlést tart, melyre a tagtársak pontos megjelenését kéri a Titkár.

Felkérem a buffalói (XIV. osztály) tagjait, hogy az e hó 23-án tartandó rendes havi ülésen a napirendi fontosságára való tekintettel, okvetlenül megjelenni sziveskedjenek.

Kelemen B., titkár.

A San Francisco-i Szocialista Munkás Szervezet 1908 évi szeptember 27-én, a GREEN WALLEY PARK-ban tánc, tekeverseny és polgári házassággal egybekötött SZÜRETI MULATSÁGOT rendez. Belépő-díj 25 cent.

A Milwaukee-i Szocialista Munkás Önképző és Dalkör 1908 szeptember 27-én, vasárnap délután három órakor nagy szüreti mulatságot rendez a „Freigemeinde Hall”-ban, (4-ik utca 262.), amelyre az elvtársakat és munkástársakat tisztelettel meghívja a Rendezőség.

Belépti-díj 15 cent.

A St. Louisi Marx Kádoly Munkás Önképző Egylet 1908 szeptember 26-án, szombaton a NEUMAYER HALL-ban, 8th és Lafayette Ave sarkán nagy SZÜRETI MULATSÁGOT rendez, melyre lapunk olvasóit tisztelettel meghívja a Rendezőség.

Belépő-díj 15c. Kezdeté este 8 órakor.

LAPUNK MEGBIZOTTAI.

Akron, O. Huszer F., 377 So. Broadway. Allegheny, Pa. F. Mayer, 1308 Howard St. Brooklyn, N. Y. J. Havasy, 34 Stags St. Bridgeport, Conn. C. Wellner, 53 Cherry St. Berwick, Pa. E. Kömüves, 1210 2nd St. Buffalo, N. Y. M. Weisz, 34 Kail St. Barberton, O. Botos Imre, 244 Mulberry St. Cleveland, O. S. K. Horváth, 3536 W. 66th St. Cincinnati, O. John Juhász, 1941 Central Ave. Chicago, Ill. L. Nagy, 1230 So. 41st Court. Columbus, O. J. Jergasits, 253 2nd St. Diverson, Ill. Janka István. Erie, Pa. Tóthi Béla, 548 W. 19th St. Elizabethport, N. J. Oppmann M., 139 Ripley Pl. Hartford, Conn. M. Schultze, 52 Grand St. Lynn és Boston. Czapp István, 23 Colins St. Lansing, Mich. A. Neumann, 927 Division St. Milwaukee, Wis. Marák J., 1344 National Ave. McKeesport, Pa. Braun M., 401 Jerome St. Newark, N. J. Róna D., 136 Boyden St. Newark, O. Turcs Fái. North Tonawanda, N. J. Mayer, 229 Frederika St. New Brunswick, J. Kovács, 41 Somerset St. Oakland és vidék. Cal. Almássy F., 484 25th St. Oakland, Cal. Passaic, N. J. Buják János, 14 Grand St., Garfield. Philadelphia, Pa. L. Parker, 953 N. Marshall St. Peoria, Ill. Takács S., 625 Fishgate St. E.-Pittsburg, Pa. K. Sipek, 349 Electric Ave. Schenectady, N. Y. Friedmann L., 203 Orchard St. St. Louis, J. Babry 2403 N. 9th St. San Francisco, Cal. F. Dobrodiena, 1363 Minna St. Springfield, Ill. Szivós J., 613 N. 11th St. Ezeklen kívül az egyes szervezetek által megválasztott sajtó-bizottsági tagok fel vannak hatalmazva előfizetést felvenni és azt nyugtázn.

NYUGTÁZÁSOK.

Angusztus 31-től szeptember 5-ig befolyt előfizetések:

Uj előfizetők: \$1.00. J. Hey, Dulmuth, St. Walter, Milwaukee. J. Berényi, M. Fehér, A. Hochman, San Francisco. J. Kunzelman, S. Löcsér, Baltimore. Ö. Kubasewitz, J. Böröcz, Cleveland. J. Buck, Schenectady.

50c. J. Flach, New Haven. M. Mátyás, Chicago. G. Lebovics, M. S. Rothman, San Francisco. P. Horváth, J. Heibron, Schenectady. D. Földessy, J. Roth, Baltimore.

Folytatólagos előfizetők:

\$1.00. J. Ritter, F. Parragh, Chicago. Mrs. Ashcbrenner, City. M. Urge, Ch. Szász, M. B. Sz. II. oszt. Cleveland. A. Sloák, Schenectady. I. Piennert, Buffalo. I. Lány, St. Louis. L. Hegyi, Philadelphia. S. Kertész, Newark.

50c. J. Baksa, West Haven. M. Csányi, A. Renner, Chicago. M. Balázs, J. Paszter, Cleveland. J. Kurung, L. Kiss, J. Sary, Schenectady. B. Klein, Hoboken.

Szeptember 6-tól 12-ig befoly előfizetések.

Uj előfizetések:..

\$2.00. L. Szabó, Newark, O.

\$1.00. J. Szill, B. Bartók, Newark, O. J. Melisch, F. Mészáros, F. Orosz, Granite City. J. Kubricht, Milwaukee.

50c. J. Englander, Harrison. J. Molnar, Newark. O. L. Wolf, J. Orosz, Granite City. J. Popovits, Buffalo. Mrs. F. Németh, M. Freed, J. Nagy, Cleveland.

Folytatólagos előfizetők:

\$2.00. M. Bikfalvi, San Bernardino. J. Szabó, A. Botos, Newark, O.

\$1.20. W. Schwartz, Hungary.

\$1.00. J. Frencl, Philadelphia. M. Szedlacssek, City. J. Bacsa, J. Répássy, Newark, O. J. Kotroczo, Buffalo. A. Ginther, Kinkora. J. Máthé, M. Zucker, Cleveland, D. Róna. J. Wirth, A. Batizi, Newark, N. J. J. Farkas, Fairfield.

50c. L. Borsos, Philadelphia. J. Papp, F. Hercz, J. G. ncsy, Mc. Keesport. L. Szabó, Washington, Pa. J. Katona, F. Szekeres,, J. Szöke, St. Louis. I. Fuchs, City S. Kutnyák, Milwaukee. S. Szentmihályi, B. Megyesy,, Cleveland.

Felülfizetés: 15. osztály \$10.00. 17. osztály 3.60. 17. oszt. 8.60. 20. osztály 6.55. 15. osztály 4.50. Schuster Cincinnati \$4.00. Gyűjtés a kongresszuson 2.18. Mrs. Lustbaum, M. Bikfalvy \$1.00.

Pártadó: 7. osztály \$1.50.

Helyreigazítás.

Egyik minapi számunkban megemlékeztünk arról, hogy egy magát "elvtárs"-nak nevező csavargó Varjai elvtársat meglopta és megszökött. A megkárosított nem Varjai, hanem Piblinger elvtárs, a szervezet titkára volt.

Értesítjük a Munkás Betegsegélyző Szövetség titkárait, hogy a csomagos lapokat szétküldtük. Mindazok, kik bármely oknál fogva nem kapták meg a lapot, értesítések erről haladéktalanul a Kiadóhivatalt.

Nem felejtette ön el, hogy előfizetés mikor jár le? Ha igen, úgy kísérje figyelemmel a cím-szalagján lévő számokat. Az első szám a NAP, a második a HÓNAP, a harmadik szám az ÉVET jelenti.

Kik a lapot nem kapják rendszeresen, levelező-lapon tudassák velünk a következő angol szöveggel:

Editor, Népakarat, 516 E. 6th St., New York. I am a subscriber of your paper, but I don't get regularly. Please send it to this address:

Név Szám és utca Város

HIRDETÉSEK.

(E rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a szerkesztőség és a kiadóhivatal.)

ORVOSOK HISZNEK BENNE. Kórházakban és magángyógykezelésekben Amerikában és idegen országokban alkalmazták és ajánlják az orvosok a Dr. RICHTER-féle ANCHOR PAIN-EXPELLERT. mint gyógyszer reuma, csúsz, köszvény, neuralgia, mellfájdalmak és szaggatások ellen Dr. J. M. Thompson, 386 Clinton St., Brooklyn, N. Y. a következőket írja: Gyakorlatom alatt a Dr. Richter-féle "Horony" Pain Expeller használtam és hihetesen bizonyíthatom, hogy betegeket izomrheumától, köszvénytől és a neuralgia, fájdalomtól bámulatosan megszabadítottam. A gyógyszer orvosi felügyelet alatt, a szigorú német törvények alapján készítettik. Minden gyógyszerárban 25 és 50 cent. F. AD. RICHTER & CO. 215 PEARL STREET NEW YORK.

KÉRJEN ÁRJEGYZÉKET mindennemű hazai hangszerekről: kórák és fúvósok, olvasó lámpák, vektorok, pipák, k. e. az összes megszámoltatott. Küldjön 2 centet bélyegget. Jos. Pokorny 328 E. 78th St, New York.

TAUB VILMOS magyar órák és ékszerész. Mindennemű hazai órák és arany- és ezüst-ékszereket készítek és javítok. Készletben tart hazai és amerikai órákat, ékszerket és egyetelti jelvényeket. A New Yorki szocialisták kedvelt megrendelőket, javítókat pontosan teljesítek. Szolid árak. 31 Ave. B, Near 3rd St. NEW Y. Mindennemű LATSZEREK raktáron. Nagy képes árjegyzék úgy vidékre, mint helyben ingyen megküldtetik.

Empire Opera House ETTEREM, KAVÉHAZ ÉS BOROZO 52-54 Second St., Passaic, N. J. Három nagy terem színelőadások, bálók, lakodalmak és gyűlésekre. Valódi magyar konyha. Hamisítatlan óhazai borok pohár és gallon számára. Illatos szivarok. Tiszta szobák és izletes étkek a nap bármely órájában. Nyitva éjjel és nappal. Vidékiek mindennemű utbaigazítását kaphatnak. Tisztelettel Molitorisz József

Tanuljon Angolul tökéletesen beszélni 3 hónap alatt. A LEGRÉGIBB ÉS LEGJOBB ANGOL ISKOLA AMERIKÁBAN. TANÍTÁS A LEGJOBB MÓDSZER SZERINT. Iratkozzék be a legközelebbi iskolába: New York 61 Ave. A Newark, N. J. 49 Mercer St. Elizabethport, N. J. 424 Court St. Levélelleg tanítunk az egész Amerikában, írjon felvilágosításért MANDEL Ernő 61 Ave A, New York

LETETBEN: 1500000 AMERIKAI ALLAN PÉNZTÁRVAL. AZ ÉGZSÉB TÖRLEMLÉNY. A Francia forradalom. 40 füzetből álló tudományos regény. Ara füzetenként 5c, postán szállítva 6 cent. Megrendelhető a "Népakarat" könyvkereskedésben. 516 E. 6th St. New York. Haig vagy vasúti jegyet vásárolni az összes vonalakra, — pinet külföldi vagy közgyógyi dolgok gyors elintézésére a legjobbat a legtanácsosabb fordulni DEUTSCH BROS BANKÁROKHOZ 319 E. HOUSTON ST. NEW YORK.

Az AMERIKAI MAGY. SZOCIALISTA MUNKÁS SZÖVETSÉG CHICAGO-I osztálya 1908 szeptember 27-én, a TEUTONIAN TURNER GROVE-ban (Ashland Ave. és 53-ik St., sarkán NAGY SZÜRETI MULATSÁGOT rendez, melyre Chicago és környéke magyarságát tisztelettel meghívja a RENDEZŐSÉG. BELEPŐ-JEGY ÁRA 25c. KEZDETE DÉLUTÁN 2 ÓRAKOR.

Beldegreen budapesti fényképész 32 Avenue C 3-iku.sarok, New York. Idézés és jól kidolgozott képek 2 dollártól feljebb. A munkáit jótállók. Nyitva vasár- és ünnep napon is.

Dr. S. Goldman egyedüli HAZAI MAGYAR ORVOS volt csász. és kir. katoniorvos. 406 Grand St., Pittsburg, Pa. Közel a Courthor Telephone P. & a. Main 883.

BATHÓ ISTVÁN ELSŐRENDEŰ BORBÉLY- ÉS FODRÁSZTEREM 544 E. 6th Street, New York.

FINTA MIHÁLY BORBÉLY ÉS FODRÁSZ New York. 516 E. 6th Street.

HIHETETLENÜL LESZALLITOTT ÁRAKON ADUNK EL. férfi- és gyermek-ruhát, cipőt, kalapot, féfi divatárakat, bőrdöbket.

Broadway Bargain Store 1500 S. BROADWAY, Cor. Barry St. ST. LOUIS, Mo.

Péter Lajos „Rákóczi Hall”-hoz címzett. Vendéglő, Kávéház és Etterme. — 4-ik utca 197, New York — AJÁNLJA KITÜNŐ M A G Y A R KONYHÁJÁT. Kitünő italok. Kitünő italok. Alkalmos helyiség mulatságok, lakadalom vagy hasonló ünnepélyre.

Katolín János FENYKEPESZ 3616 N. Broadway, St. Louis. Képek felvétele BÁRMILY időben reggel 8 órától este 8-ig rendelésenként KÉSŐBB is. Nagypótlások, gombképek és képművek kaphatók. Kis jegyek 28 drb. 25. Kérem a magyarok pártfogását. Eladok hajó-jegyeket minden vonalra jutányos árban.

JOS. BERLOCK FÉRFI SZABÓ 1118 Thirteenth Ave. East Oaklnd, Ca. Ugyes magyar szülésznő Jergel Pauls Budapestben az egyetemen vizsgázott és a budapesti klinikán főbába volt, sok évi gyakorlat után tanácsot és segélyt nyújt mindenben. 646 Washington Boulevard, Pauline St sarkán, Chicago, Ill. Telefon Seeley 3188.

TULY az egyedüli magyar FÉNYKÉPESZ NEWARKON, N. J. 4 West Street. Legfinomabb kivitelű fényképek tucatja \$2-től feljebb. Nyitva vasár- és ünnepnapokon is.

Bevándorlók figyelmébe ajánlja csinosan berendezett tiszta s jutányos áru SZOBÁIT ROSTASSY REZŐ 513 E 6th St. NEW YORK. a „Népakarat” szerkesztőségével szemben.

Az elvtársaknak Magyarországból érkező leveleire díjmentesen adok felvilágosítást és kíváncsra a hajónál megvárom őket. ÉTTERMEM ÉS KÁVÉHAZAM a magyarnyelvű öntudatos munkások kedvelt találkozó helye. Izletes friss étkek. — Hazai billiard asztalok. Bel és külföldi pártlapok. Feltétlen megbízhatóság.

HAJOJEGYET VASÁROLNIPENNY KÜLDENI LEGTÖBB ÉRTÉKŰBEN KISS EMIL BANKÁRNAL NEW YORK 104 SECOND AVE 11th Fl. AMSTERDAM

Bevándorlók figyelmébe ajánlom LIBERTY Szálloda 49 MERCER ST., Newark, N. J.

ÁRPÁD Szálloda 431 E. 6th St., New York, City. magyar bor és sör csarnok, kávéház és éttermet. Pool és billiard. - Tiszta szobák. - Hazai Népszava. Bel- és külföldi lapok. A munkások találkozó helye. A. ORAWETZ

Tartós és puha bőrből készült szép Divatos Cipők olcsó árban kaphatók a „UNION SHOE CO.”-nál. Ave B. cor. 4th st. NEW YORK. Telephone 2993—79th

PILÁTF. MAGYAR SZÜLÉSNŐ Budapestben az egyetemen vizsgázott, sok évi gyakorlat után tanácsot és segélyt nyújt mindenben. 1443 Ave. A, New York. Bet. 76th & 77th Sts.

RIZSÁK JÁNOS közjegyző, pénzszállító és váltó-intézet Főútlelet 127 Second St., Passaic, N. J. Saját ház. FENYKEPESZ a legelőkeltebb és leghíresebb fotószerkesztésben készített. Pár tetteket bármely hazai bankba kamatozás végett elhelyezkedés és a betéti könyvet rövid időn belül kihozatom. Nemkülönböztetés az O-hazában, Árszékben, takarékpénztárnál, vagy magán-személyi elhelyezkedés. Szegedre, budapesti iródnak utján díjtalanul kibozatom csupán a szükségesleg megalatmasz hitelteljesítést szándékoló csekély díjjal. U.S.A.GAZTASSAL, tanácsok és felvilágosításal INGYEN készséggel és szívesen szolgálók. Magyarországi iroda: Budapest, IV. Szék-utca 6. sz. Fiók-irodák: St. Bethlehem Pa., saját ház. Alpha, N. J., Wharton, N. J., — Franklin Furnace, N. J.

Dr. BIEBER E. LAJOS magyar fogorvos 383 E. 8th Street Ave. O és D között New York. Telephone 1027 Orchard.

Legkedveltebb és legnépszerűbb ROTH SAMUEL gyógyszerész a Megváltóhoz 125 Ave. A cor. 8th St., New York. Lilium Crème, lilium szappan por, szepők, máj-fotók, himlőhelyek, pattanások, fűrészek, a bőrvitákra Lilium Crème az arcot simítani, ifjítani, felvilágosítani, és általában a szép arcnak szépségét fontartani Crème 40c. szappan 25c. por 65c. összesen \$1.25. Ha vérszegény ha szédül s feje, ha gyöngye, ha nincs étvágya, ha ideges, akkor csak a Róth-féle China vas-sóport használja, melynek ára 75c. 3 üveg 2 dollár. Magyarországból most érkeztek a következők: Acacia Diana, Margit és Erzsébet Crémek és szappanok, Nagy Enyedi Dr. Gross, Dr. Sühlyszky kenőcsök és szappanok, Juno pasta, Speick szappan, Diana és Blaha por, Kaladont, Egri víz, Indaszék, Elea fluid, Fortifeli sebtapasz, Paehofer és Kárpáti pilulák és számtalan más szerkek. Tessék árjegyzékért írni. Megrendeléseknél tessék a pénzt előre beküldeni.

Bevándorlók figyelmébe ajánlja csinosan berendezett tiszta s jutányos áru SZOBÁIT ROSTASSY REZŐ 513 E 6th St. NEW YORK. a „Népakarat” szerkesztőségével szemben.